Refranys de trobadours car vos etz malgignos-girs

Autor:
Data de publicació: 22-01-2011

« Pensa sempre el maliciós, que tots són dels seus colors»... (Guillem de Berguedà))
« No aniràs mai a dormir sense ampliar el teu magí».. (M. Capdevila)
« No hi ha mal que algun bé no ens porti».. (M. Capdevila)
"Allò bo.. si breu.. doblement bo!..
"Com més curt millor!..
"Bo i senzill.. doblement bo!..
"Allò bo.. si senzill.. doblement bo!..

"Allò que és bo.. si és senzill.. és doblement bo!..

Doncs bé m'estic dedicant a traduir al català refranys "probablement inspirats" en autors catalans.

Tot va començar quan certa persona va fer un paral·lelisme del refrany castellà:

«Piensa el ladrón que todos son de su condición»

dient que ja existia d'antuvi en català sota aquesta forma

«Sou tan maliciós, que us penseu que soc del mateix color» («Stultus stulta loquitur»)

De Berguedan, d'estas doas razos - Viquitexts

El transcrit més amunt no és ni ha sigut mai cap refrany.. no és correcte el que han fet alguns reculls de refranys.. "traduir una frase d'un trobador, per sàvia que sigui, i dir que és un refrany popular".. quan el poble no el coneix.. si es vol citar en Guillem de Bergadà, no es pot fer amb una mala traducció al català normatiu (malgignos és maligne no maliciós), a ell no li agradaria, cal fer-ho en la versió original del segle XII ..o ès que no s'enten?..

«...car vos etz malgignos cuidatz qe·z eu sia d'aital color»

Si el que es pretén es crear un refrany a partir d'una frase d'en Guillem de Berguedà, cal seguir una mètrica i fins i tot buscar una rima, com el cas del castellà (ladrón - condición), que coneixent l'origen dels trobadors, que era a ca' nostra ... possiblement sigui una traducció rimada de la frase del trobador del Berguedà... (la transcripció més amunt l'he manllevada d'internet..):

Buscant-li un origen remot.. n'he trobat una versió en llati que és la que s'hi adapta millor...

«Quod malus ipse, malos alios putat improbus esse»

Vet aquí la traducció feta per un doctor en llatí d'aquesta "colla d'arreplegats" (que és l'INH segons alguns)

"Com que el malvat es considera a si mateix dolent, pensa que els altres són (també) dolents".

I.. aquest altre que encara s'hi sembla més

"cum ipse insipiens sit omnes stultos aestimat"...

però finalment l'he trobat en català del segle XVIII

«Ab lo seu mal vol treure el dels altres»..

és un refrany que estava viu a l'entorn popular el segle XVIII, recollit al llibre d'on jo l'he tret.

Propostes rimades en català

Ací en teniu algunes ...
Amb "pensa" mantenim el putare llatí i el cuidatz català...
«...car vos etz tant malgignos, cuidatz qe·z eu sia d'aital color»
Amb el malgignós i el sia català.. (perdent "color")
« Pensa sempre qui és maligne, que (e)ls altres són d'aital signe»...
« Pensa sempre qui és maligne, que tothom és d'aital signe»...
« Pensa sempre qui és maligne, que (e)ls altres són del seu signe»...
« Pensa sempre qui és maligne, que tothom és del seu signe»...

Amb els "colors" (per a que rimi).. canviant malignós per maliciós...

« Com que sou tant maliciós, em feu doncs d'aquests colors»..
« Pensa sempre el maliciós, que tots són dels seus colors»..

Altres propostes

« Pensa sempre el maliciós, que tots són dels seus colors»... (Guillem de Berguedà)
« No aniràs mai a dormir sense ampliar el teu magí».. (M. Capdevila)
« No hi ha mal que algun bé no ens porti».. (M. Capdevila)
« A grans mals.. grans remeis».. (Anònim)

« D'un gran mal.. un gran remei».. (Jordi Bilbeny)

"Allò bo.. si breu.. doblement bo!..(Baltasar Gracián o maybe Francesc Vicent - rector de Vallfogona)

"Com més curt millor!..

"Bo i senzill.. doblement bo!..

"Allò bo.. si senzill.. doblement bo!..

"Allò que és bo.. si és senzill.. és doblement bo!..

A algú li pot estranyar l'atribució del rodolí al rector, però després d'haver-li atribuït injustament al rector.. el robatori d'obres d'en Quevedo, el mínim que podem fer -es reivindicar la frase atribuïda a Gracián per intentar compensar aquella mentida històrica.

"Baltasar Gracián en su frase "lo bueno si breve dos veces bueno", (al igual que Francisco de Quevedo, con su conceptismo), primaba el fondo sobre la forma, oponiéndose al "culteranismo" de Luís de Góngora y Argote (561-1627). que hacía lo contrario."
"DAME UN VASO DE LLEGÓ DIRÁN.. YA QUE PARA ELLOS, -VINO I LLEGÓ- ES LO MISMO"

Bebent tants anys, com diu l'OLM!
amb embut un fals passat
entre tots hem agafat
la SINDROME D'ESTOCOLM!

LA LLENGUA DIU MOLT DE NOSALTRES: Tota una concepció del món, s'endevina rere cada mot d'una llengua, perquè la llengua és l'expressió d'un comportament col·lectiu, d'una psicologia nacional, diferent, no pas millor o pitjor que altres. No es tracta, en conseqüència, de traduir només, sinó d'entendre. Per això, tots els qui han canviat de llengua a casa, al carrer, a la feina, no únicament canvien de llengua. També canvien de punt de vista.

INCOMPATIBILITAT ENTRE EL MAGÍ CATALÀ I EL CASTELLÀ:

Hi una expressió que ens separa de les ments castellanes => el nostre "ara vinc" (comú entre el català i la majoria de països del món) que en castellà tradueixen per "ahora voy", després de viure 10 anys a Madrid, em vaig veure obligat a dir-ho a la seva manera perqué sinó no m'entenien, hahaha..
L'únic argument que no m'han pogut rebatre és que el seu ús per una parella en el "Carmina amatoria" quan ella diu "que me voy", això és de mala educació.. ja que seria més escaient dir "que me vengo", de fet en anglès l'expressió ès "I am comming", amb un ball de lletres de la "o" per la "u".. hahaha

Castella: "Iré" a verte

Català: "Vindré" a veure't

Anglès: I will "come" to see you

Francès: Je "viendrai" te voir

Italià: Io "verró" vederti

Alemany: ich werde "kommen" um dich zu sehen

Els castellans diuen 'perro viejo' i 'mosquita muerta' allà on nosaltres diem 'gat vell' i 'gata maula'.
La sort màxima de la rifa és un masculí 'el gordo', allà, i un femení, 'la grossa', aquí.
De la dona de Sant Josep els espanyols destaquen que sigui 'Virgen' i en canvi nosaltres que sigui 'Mare de Déu'
Ells paguen 'impuestos', que ve d''imponer', i nosaltres 'contribucions' que ve de 'contribuir'.
Els espanyols desvergonyits ho són del tot, no tenen gens ni mica de vergonya, ja que són uns 'sinvergüenzas', mentre que els corresponents catalans, són, només, uns 'poca-vergonyes'.
Com a mesura preventiva o deslliuradora, ells toquen 'madera' quan nosaltres toquem 'ferro'.
Allà celebren cada any les 'Navidades' mentre que aquí amb un sol 'Nadal' anual ja en tenim prou, com en tenim prou també amb un 'bon dia' i una 'bona nit' cada vint-i-quatre hores, enfront dels seus, múltiples buenos días' i 'buenas noches' diaris.
A Espanya es veu que ho donen tot, dar besos, abrazos, pena, paseos, una conferència .. ' mentre que als Països Catalans donem més aviat poques coses, ja que solem 'fer petons, abraçades, pena, un tomb, una conferència...'.
Allà diuen 'oiga!' (que no implica que "te escuchen") quan aquí filem mes prim quan diem 'escolti!'
Dels ous de gallina que no són blancs, ells en diuen 'morenos' i nosaltres 'rossos', colors que s'oposen habitualment parlant dels cabells de les persones.
Dels genitals femenins, allà en diuen vulgarment 'almeja' i aquí 'figa', mots que designen dues realitats molt diferents, ja que en un cas, és un mol·lusc salat, aspre, grisenc, dur al tacte, i d'obrir-lo, i, en l'altre, un fruit dolç, sucós, rogenc, suau tant al tacte com d'obrir-lo.
Mentre ells 'hablan' -i només fan això!- aquí 'enraonem', és a dir, utilitzem la raó -i la intel·ligència-, sense èxit.. tanmateix.
Allà per ensenyar quelcom a algú 'adiestran' i aquí 'ensinistrem'. Més enllà dels conceptes polítics actuals, ells basen l'ensenyament sobre la 'destra' (dreta) i nosaltres sobre la sinistra'(esquerra). L'ús de la dreta ja ve de forma natural en un 80% de la població. Per tant, nosaltres donem valor a aprendre a fer les coses diferents (l'ús de l'esquerra, o sinistra), en tant que ells valoren reforçar l'aprenentatge del que ja saben.. la qual cosa deixa poc espai a l'evolució i a la millora, i afavoreix l'estancament...